

1-1-2020

Teaching Media of Fundamental Music Teaching: Multicultural of ASEAN Music(สื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน: พหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน)

Ponglada Thampitakkul

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Thampitakkul, Ponglada (2020) "Teaching Media of Fundamental Music Teaching: Multicultural of ASEAN Music(สื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน: พหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน)," *Journal of Education Studies*: Vol. 48: Iss. 1, Article 11.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol48/iss1/11>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

สื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน: พหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน

Teaching Media of Fundamental Music Teaching: Multicultural of ASEAN Music

พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล¹

Ponglada Thampitakkul¹

บทคัดย่อ

การสอนดนตรีขั้นพื้นฐานแบบพหุวัฒนธรรมทำให้ผู้เรียนพัฒนาสาระทางดนตรี ทักษะดนตรี และทักษะทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านแถบอาเซียนโดยใช้สื่อการสอนและสาระทางดนตรีขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาค้นคว้าการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน 2) วิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนในการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการจัดอบรมทางวิชาการดนตรีศึกษาในอาเซียนปี 2555-2560 ซึ่งจัดโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย) วิทยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีจากสถาบันการศึกษาของประเทศในอาเซียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนด้วยการจัดกิจกรรมทั้ง 6 ด้าน คือ การฟัง การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การอ่าน-เขียนโน้ต และการสร้างสรรค์ดนตรี ทำให้เข้าใจสาระดนตรีและสังคมวัฒนธรรมของประเทศแถบอาเซียน 2) เพลง เครื่องดนตรี และเทคโนโลยีดนตรี เป็นสื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน ทำให้เกิดความเข้าใจดนตรีและสังคมวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน

คำสำคัญ: สื่อการสอน, การสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน, พหุวัฒนธรรม, ดนตรีอาเซียน

Abstract

Fundamental multicultural music teaching will enable learners to develop music knowledge, music skills and social culture of ASEAN countries. Appropriate music teaching media are needed. This research is qualitative research with the following objectives: 1) to study multicultural music teaching of ASEAN countries; and 2) to analyze ASEAN music teaching media used in teaching fundamental music. Data from documents taken from the forum of ASEAN music education in 2012-2017 are studied and analyzed. The forum was organized by Department of Cultural Promotion of Ministry of Culture and Thailand Music

Article Info: Received 27 August, 2018; Received in revised form 28 November, 2018; Accepted 10 February, 2020

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: pongladachula@hotmail.com

Lecturer in Division of Music Education, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: pongladachula@hotmail.com

Educators Association. All delegates are experts in music from educational institutions of ASEAN countries.

The results show that: 1) multicultural ASEAN music teaching comprising of 6 musical activities: listening, singing, playing music, movement, reading and writing notations and musical creativity leads to understanding of knowledge in music and social culture of ASEAN music; 2) songs, musical instruments and music technology media are important in the teaching of fundamental music as they make learners understand music and social culture of ASEAN music.

Keywords: research, educational administration, research in educational administration, concepts and research process

บทนำ

ดนตรีมีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งด้านความสามารถทางสติปัญญา การมีทักษะทางสังคม มีสภาพอารมณ์ที่มั่นคง และเมื่อจิตใจมีความสมบูรณ์ สภาพร่างกายก็ จะมีความสง่างาม บรูเนอร์กล่าวว่า คนทุกคนมีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ หรือการรู้จัก โดยผ่านกระบวนการ การแสดง (acting) การจินตนาการ (imagination) และสัญลักษณ์ (symbolizing) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มิใช่เกิดขึ้นช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต เท่านั้น (Robinson, 1996) ดนตรีเป็นศาสตร์สำคัญที่ควรเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และทักษะ การฝึกฝนทักษะทางดนตรีที่จะให้มีคุณภาพดีคือต้องสั่งสมมาตั้งแต่เด็ก ควรที่จะเริ่มเรียนรู้ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน จากสิ่งที่ย่างไปสู่อายาก จะทำให้เกิดการพัฒนาการทางความคิด ความกล้า แสดงออก

การสอนดนตรีขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการสอนให้ผู้เริ่มเรียนดนตรีเข้าใจโครงสร้างของ ดนตรี สามารถโยงส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของดนตรีเข้าด้วยกันคือ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง รูปแบบ สีสั่นและลักษณะของเสียง การเรียนรู้สไตล์ทักษะเบื้องต้นผ่านการ แสดงออกทางกิจกรรมดนตรีเป็นสิ่งสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมการฟัง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การอ่าน-เขียนโน้ต และกิจกรรมการสร้างสรรค์ดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) การพัฒนาทางสติปัญญา ความจำจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ทั้งด้านความรู้ในองค์ประกอบของดนตรีและกิจกรรมทางดนตรีที่เหมาะสม และความซาบซึ้ง ในดนตรีก็จะเกิดขึ้นในที่สุด (อรวรรณ บรรจงศิลป์, 2541)

ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง เป็นการสื่อสารด้วยความรู้สึกลึกซึ้งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สื่อการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับสภาวะและวัยของผู้เรียน จะช่วยให้ การเรียนรู้เชิงนามธรรมเป็นรูปธรรมขึ้น ทำให้บทเรียนน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของ ผู้เรียนได้ตลอดเวลา ช่วยให้เข้าใจเรื่ององค์ประกอบของดนตรีได้อย่างรวดเร็ว โดยทั่วไป สื่อการสอนหมายถึงวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ตลอดจนวิธีการสอนต่าง ๆ นำการถ่ายทอดจากผู้สอนไปยังผู้เรียนอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับสื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐานนั้นก็รวมหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ทางดนตรีก็คือเครื่องดนตรีนั่นเอง การเรียนเครื่องดนตรีที่ง่ายที่สุดสำหรับการ เริ่มต้น คือ การเล่นเครื่องตี เนื่องด้วยใช้กล้ามเนื้อใหญ่คือมือถืออุปกรณ์ที่ใช้ตี เพลงก็เป็น สื่อการสอนดนตรีที่สำคัญ และหากเป็นการสอนดนตรีให้กับผู้เริ่มเรียนดนตรี การร้องเพลงเป็น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจสาระทางดนตรียิ่งขึ้น และยังทำให้การรับสัมผัสทางอารมณ์เป็นไปได้ อย่างดี ด้วยมีการร้องเพลงเสียงออกมาจากภายใน สื่อการสอนดนตรีที่สำคัญให้กับผู้เริ่มเรียน ดนตรีอีกอย่างหนึ่งคือเทคโนโลยีดนตรี เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรม (application) ต่าง ๆ ปัจจุบันเป็นยุควิทยาศาสตร์ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีก้าวไกล อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เป็นยุคของการส่งข่าวสาร มีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ ระบบโทรสาร นักการศึกษาด้านเทคโนโลยีพบว่าปัญหา การดำเนินการเนื่องจากขาดการพัฒนาด้านเนื้อหาผ่านสื่อที่มีคุณภาพ ครุณาความรู้ด้าน เทคโนโลยีไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

วิมลรัตน์ วิมลรัตนกุล (2547) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถ ทางการขับร้องของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กวัยอนุบาลโดย การประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีของโคตตาย พบว่าครูมีความสามารถทางการขับร้องและ จัดประสบการณ์การขับร้องให้เด็กอนุบาลได้ดีในระดับน่าพึงพอใจมากด้วยการใช้โปรแกรม ทางดนตรีที่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ (2549) ก็ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษา ของประเทศไทย พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสอนมีความจำเป็นมากต่อการสอนดนตรี ในระดับอุดมศึกษา และยังให้ข้อเสนอแนะว่าทุกระดับการศึกษาดนตรีต้องมีคอมพิวเตอร์ใน

การค้นคว้าหาข้อมูลทางดนตรี เพราะดนตรีมาจากทุกหนทุกแห่ง ทั้งดนตรีในแถบเอเชียและดนตรีตะวันตก

การเรียนการสอนดนตรีในยุคกว่า 40 ปีนั้นเป็นการเรียนรู้เพียงเฉพาะวัฒนธรรมตนเอง (Randy, 2008) ประเทศไทยเราก็อเรียนร้องเพลงไทย รำไทย บางประเทศก็ไม่มีวิชาดนตรีในระบบโรงเรียน เช่น ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา บรูไน เป็นต้น ประชาชนต่างก็เรียนรู้ดนตรีจากวัฒนธรรมพื้นถิ่นจากวิถีชีวิตที่ดำเนินไปตั้งแต่เกิด บวช แต่งงาน และงานศพ ด้วยดนตรีอยู่กับวิถีชีวิต จนกระทั่ง 20 ที่ผ่านมานี้เอง การคมนาคมสื่อสารทางอากาศพัฒนาขึ้น พลเมืองโลกเริ่มไปมาหาสู่เพื่อติดต่อด้านการเมืองการปกครอง การศึกษา หรือธุรกิจการค้ากันมากขึ้น ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีเสรีภาพ จึงรับวัฒนธรรมทางดนตรีของต่างชาติ ไม่เพียงแต่ดนตรีสากลของชาติตะวันตกเท่านั้น ยังรับดนตรีของชาวเอเชียด้วยกันเข้ามาอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันการเมืองการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปต่างก็เข้าใจจุดมุ่งหมายของการก่อตั้งประชาคมอาเซียนในการร่วมมือกันพัฒนาด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมในอาเซียน ดังนั้นทางด้านดนตรีศึกษาก็เช่นเดียวกัน ครูดนตรีในทุกระดับควรมีความทันสมัยที่จะนำวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมทางดนตรี วิถีชีวิตของประเทศเพื่อนบ้าน เพราะการฟังและการร้องและการร้องเพลงของชาติใด ๆ ก็ตามจะทำให้ได้เรียนรู้ถึงภาษาและวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ ด้วย (Bank, 1994)

การจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมในสาระที่มีความแตกต่างหลากหลายวัฒนธรรม มีความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต วิธีการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมจึงน่าจะได้อย่างชัดเจนให้ทันกับการพัฒนาสังคมโลก เพื่อการเดินทางเข้าสู่การศึกษายุคศตวรรษที่ 21 (ฐิติบัติ อาพัทธนานนท์, 2556) ที่ผู้เรียนต้องรู้จักการวิเคราะห์ มีความมั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้นแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ ทำงานเป็นทีม คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม ยึดมั่นในสันติธรรม การจัดหลักสูตรดนตรีศึกษาในระดับพื้นฐานของประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาก็ตาม ไม่ว่าจะประเทศอเมริกา ประเทศแถบทางยุโรป จีน ญี่ปุ่น รวมถึงประเทศแถบอาเซียน ต่างก็จัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมทั้งสิ้น เพื่อการเรียนรู้ดนตรีและวัฒนธรรมของชาวโลก

การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน เป็นการเรียนรู้ดนตรีและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ดังนั้นน่าจะถึงเวลาที่คนยุคใหม่ควรเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน การรู้จักภาษาจากเนื้อเพลงที่ร้อง ดนตรีจากการได้ยิน และรู้สังคมวัฒนธรรมของผู้อื่น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2558) จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในการรักษาอัตลักษณ์ทางดนตรีและต้นตัวในวัฒนธรรมของตนเอง หากทุกประเทศสามารถจัดการเรียนการสอนดนตรีที่มีความเป็นพหุทางวัฒนธรรมดนตรีได้ ความรักวัฒนธรรมของตน การอยู่ร่วมกันในอาณาเขตติดต่อกันทางพื้นที่ภูมิศาสตร์ก็จะเกิดสันติสุข (Fung, 1995)

ข้อความจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นกรรมการและเลขานุการในการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการดนตรีศึกษาในอาเซียนสำหรับครูดนตรี ให้กับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย) ติดต่อกันมาเป็นเวลา 6 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2560 การจัดสัมมนาดังกล่าวทำให้เกิดการตื่นตัวทางดนตรีศึกษาทั่วประเทศไทย ครู อาจารย์โดยเฉพาะการศึกษาดนตรีขั้นพื้นฐานต้องการข้อมูลดนตรีในอาเซียนกันในวงกว้างทุกหน่วยงาน (Department of Cultural Promotion, 2015) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน: พหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน เพื่อนำเสนอการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมทางดนตรีและวิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางความคิด การสร้างสรรค์ และบูรณาการศาสตร์ทางดนตรีอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาค้นคว้าการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน
2. วิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สื่อการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน: พหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนครั้งนี้

เพื่อศึกษาค้นคว้าการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน และวิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. การสอนแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน เป็นการเรียนรู้ดนตรีและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน ซึ่งแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ได้ออกเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มประเทศที่อยู่แถบภาคพื้นทวีป ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และกลุ่มที่อยู่แถบภาคพื้นมหาสมุทร ได้แก่ สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

2. สื่อการสอนดนตรีอาเซียนขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เรื่องของเครื่องดนตรีและเพลงในประเทศแถบอาเซียน รวมทั้งเทคโนโลยีดนตรีที่เหมาะสมสำหรับผู้เพิ่งเริ่มเรียนดนตรี ด้วยเครื่องดนตรีจะช่วยเกิดความซาบซึ้งและเข้าใจองค์ประกอบของดนตรีนั้น ๆ เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อดนตรีที่ได้ยิน เพลงจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสาระทางดนตรีและสังคมวัฒนธรรมของชาติตนและรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น และเทคโนโลยีดนตรีช่วยในการฟังร้อง และมองเห็นสังคมวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการดนตรีศึกษาในอาเซียนสำหรับครุดนตรี ปี 2555-2560 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสมาคมครุดนตรี (ประเทศไทย) ซึ่งมาจากผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีของทุกประเทศในอาเซียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสอนแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนทั้ง 2 กลุ่มภูมิศาสตร์ คือ กลุ่มที่อยู่แถบภาคพื้นทวีป และกลุ่มประเทศที่อยู่แถบภาคพื้นมหาสมุทร รวมทั้งสื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการดนตรีศึกษาในอาเซียนสำหรับครุดนตรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสื่อการสอนดนตรี ได้แก่ เครื่องดนตรี เพลง และเทคโนโลยีดนตรี สำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เริ่มเรียนดนตรี

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้รู้วิธีการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน เป็นวิธีทางหนึ่งให้กับครู อาจารย์ที่สอนดนตรีขั้นพื้นฐาน มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน
2. ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เครื่องดนตรี เพลง และเทคโนโลยีดนตรี ทำให้ครู อาจารย์นำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนดนตรีได้
3. ได้รู้วัฒนธรรม มีมุมมอง วิธีการคิดที่กว้างไกลขึ้น จากการเรียนรู้ดนตรีของประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ชาติเพิ่มขึ้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน

คำว่า “วัฒนธรรม” ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549 หมายถึง สิ่งที่ทำให้ความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมา นับตั้งแต่ ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นวัฒนธรรม ซึ่งสามารถแสดงออกผ่านทาง ดนตรี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การละคร และภาพยนตร์ได้

“พหุวัฒนธรรม” เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และประวัติศาสตร์ โดยใช้โครงสร้างความหลากหลายของกลุ่มชน พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ สัญชาติ ภาษา ศาสนา การสอนเชิงพหุวัฒนธรรมจะมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมสาระต่าง ๆ ที่มีความคิด ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตแตกต่างกันของกลุ่มชน การจัดระบบสังคมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม เน้นการยอมรับทางภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเข้าใจต่อกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม เป็นแนวทางหนึ่งที่พัฒนาให้สังคมนั้น ๆ มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและงดงามบนความแตกต่าง หลากหลาย มีศักยภาพ สามารถนำความแตกต่างสร้างความเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน

“ดนตรี” เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เกิดขึ้นมาพร้อมกับชีวิตมนุษย์ ช่วยให้เรามีความสุข

สนุกสนานรื่นเริง เป็นสิ่งกล่อมเกลาจืดใจของมนุษย์ให้มีความเบิกบาน มีความสงบ ดนตรีเกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เสียงดนตรีจะมีอิทธิพลต่อสังคมนั้น ๆ อย่างไม่มีวันสิ้นสุด “ดนตรีอาเซียน” เป็นดนตรีของแต่ละกลุ่มชนในประชาคมอาเซียนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ออกเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มประเทศที่อยู่แถบภาคพื้นทวีป ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และกลุ่มประเทศที่อยู่แถบภาคพื้นมหาสมุทร ได้แก่ สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

“การสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียน” เป็นการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่เน้นสาระองค์ประกอบทางดนตรี อันได้แก่ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียง รูปแบบสีสันทันและลักษณะของเสียง โดยผ่านประสบการณ์ทางดนตรีคือ กิจกรรมการฟัง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การอ่าน-เขียนโน้ต และกิจกรรมการสร้างสรรค์ดนตรี รวมไปถึงการให้ความรู้ทางสังคมวัฒนธรรมของดนตรีชนชาตินั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย ด้วยดนตรีประจำชาติของชาวอาเซียนมีจุดมุ่งหมายร่วมในการแสดงดนตรีที่เหมือนกัน คือ จัดดนตรีเพื่อการแสดง ดนตรีในพิธีการต่าง ๆ และดนตรีเพื่อความบันเทิง

Jose Montserrat Maceda (ค.ศ. 1917-2004) เป็นนักดนตรีศึกษา นักดนตรีชาติพันธุ์ นักประพันธ์เพลง และนักเปียโน เป็นศิลปินแห่งชาติชาวฟิลิปปินส์ จบการศึกษาทางการเล่นเปียโน ประพันธ์เพลง ดนตรีศึกษา ดนตรีชาติพันธุ์จากประเทศฝรั่งเศสและประเทศสหรัฐอเมริกา นักดนตรีศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีเป็นจำนวนมากจากหลาย ๆ ประเทศในแถบเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น รวมทั้งกลุ่มประเทศอาเซียนได้ไปศึกษาหาความรู้ทางดนตรีจากท่านในช่วงที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ที่ College of Music, University of Philippines ซึ่ง ในยุค 40 กว่าปีที่ผ่านมา การดนตรีศึกษาในหลาย ๆ ประเทศยังไม่ได้กำหนดให้มีในหลักสูตรการเรียนการสอน Maceda ได้กล่าวถึงการสอนดนตรีสำหรับผู้เริ่มเรียนดนตรีควรให้มีความหลากหลายประเภท ทั้งดนตรีประจำชาติ ดนตรีพื้นเมืองของชาติตน ดนตรีตะวันตก และดนตรีชาติพันธุ์ของประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง เริ่มจากสิ่งที่ยั่งยืนไปสู่ยาก เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องบุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ การรู้จักคิดแบบบูรณาการ การยอมรับในวัฒนธรรมตนเอง และวัฒนธรรมของผู้อื่น

จากแนวคิดดังกล่าวจึงกำหนดกรอบแนวทางในการสอนดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม ดนตรีอาเซียนดังนี้

ตาราง 1

สาระทางดนตรีแบบพหุวัฒนธรรม

สาระทางดนตรี	สาระทางสังคมวัฒนธรรม
1. ลักษณะของดนตรีเพื่อการแสดงของประเทศ ในอาเซียนเช่น โขน ละคร การแสดงพื้นเมือง รำ ระบำ	- การแต่งกายประกอบการแสดง - เรื่องราว สาระของการแสดง - ลักษณะการจัดการแสดง
2. ลักษณะดนตรีในพระราชพิธี และดนตรีใน พิธีการ	- โอกาสที่นำไปใช้ - แนวคิด ความเชื่อ - ความเกี่ยวข้องกับศาสนา
3. ลักษณะดนตรีเพื่อความบันเทิง	- โอกาสในการบรรเลง - ภาษาที่ใช้ในการร้องประกอบ

2. วิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนสำหรับการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน

“การสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน” เน้นโครงสร้างของดนตรีคือจังหวะ ทำนอง การประสานเสียง รูปแบบ สีสันทันและลักษณะของเสียง รวมทั้งสไตล์ทักษะเบื้องต้น โดยการเรียนรู้จัดประสบการณ์ทางดนตรีผ่านการแสดงออกทางกิจกรรมดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย การอ่าน-เขียนโน้ต กิจกรรมการสร้างสรรค์ดนตรี ซึ่งควรจัดให้ได้ในทุกคาบของการเรียน

“สื่อการสอนดนตรี” เป็นเครื่องดนตรีและเพลงในประเทศอาเซียนรวมทั้งเทคโนโลยีดนตรีสำหรับผู้ที่ยังเริ่มเรียนดนตรี เครื่องดนตรีจะช่วยเกิดความซาบซึ้งและเข้าใจองค์ประกอบของดนตรีนั้น ๆ (Ahmad, 2015) เพลงจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงสาระทางดนตรีและสังคมวัฒนธรรมของชาติตนและวัฒนธรรมของชาติอื่น และเทคโนโลยีดนตรีช่วยในการฟัง ร้อง และมองเห็นสังคมวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สื่อการสอนดนตรีอาเซียนที่ควรนำมาใช้ในการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน มีอยู่ 3 ชนิด คือ เครื่องดนตรี เพลง เทคโนโลยีดนตรี

1.1 เครื่องดนตรี เป็นเครื่องดนตรีที่มีความพ้องกันในกลุ่มประเทศใกล้เคียงกัน

ตาราง 2

ชนิดเครื่องดนตรีในอาเซียน

ประเทศ	ชนิดเครื่องดนตรี			
	เครื่องตี	เครื่องเป่า	เครื่องดีด	เครื่องสี
ไทย	ระนาด	ปี่, ขลุ่ย	จะเข้	ซอด้วง, ซออู้
อินโดนีเซีย	Kambang (กัมบัง)	Suling (ขลุ่ย)	Gambus (แกมบุส)	Rebab (รีباب)
มาเลเซีย	Gendang (เกนดัง)	Serunai (เซรุไน)	Gambus (แกมบุส)	Rebab (รีباب)
ฟิลิปปินส์	Kulintang (กุลินตัง), Gangsa (ซ้องไม่มีปี่ม)	Serunai (เซรุไน)	Kudyyapi (พิณ)	Rebab (รีباب)
สิงคโปร์	Yangqin (หยาง ฉิน)	Dizi (ขลุ่ยจีน)	Guzheng (กู่เจิง)	Erhu (เอ๋อหู)
บรูไน	Tawak Tawak (ซ้องมีปี่ม), Gandang (กลอง)	Serunai (เซรุไน)	Gambus (แกม บุส)	Rebab (รีباب)
เวียดนาม	Trung (โปงกลาง)	ขลุ่ยเวียดนาม เหมือนขลุ่ยจีน	Dan Tranh (दानตรัน), Dan bau (दान เบา)	Dan nhi (दानยี เหมือนซอ ด้วง)
เมียนมาร์	ปี่ตลา (ระนาด เอก), มอแง (กลองมีเสียงเรียง ตามลำดับ) ซี (ฉิ่ง), วา (กรับ), จีแวง (ซ้องวง), โอซี (กลองยาว)	Hne (เน)	Suang Gauk (ซวงก้อก), มียอง (จะเข้), สัน ตยา (ขิม)	ตะยอ (ซอมอญ)
ลาว	นางนาคเอก, นางนาคทุ้ม, ซ้องวงใหญ่, ซ้องวงน้อย	ปี่แก้ว (ปี่ใน), ขลุ่ย	กระจับปี่	ซออีหรือซอแหบ (ซอด้วง), ซอไอ้ (ซออู้)

ตาราง 2 (ต่อ)

ชนิดเครื่องดนตรีในอาเซียน

ประเทศ	ชนิดเครื่องดนตรี			
	เครื่องตี	เครื่องเป่า	เครื่องดีด	เครื่องสี
กัมพูชา	โระเนียด เอ็ก (ระนาดเอก), โระเนียดทุง (ระนาดทุ้ม) ซิมโป (ตะโพน)	คลอย (ขลุ่ย), สลาไล (เป็)	กระพ้อ (จะเข้), จับเปย (กระจับเป็), สะเดว (พิณน้ำเต้า)	ตรัว (ซอ)

หมายเหตุ: 1. เรียงประเทศตามลำดับผู้เข้าร่วม

2. เนื่องด้วยการแบ่งประเภทของเครื่องดนตรีในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความคล้ายคลึงกันในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงจัดประเภทเครื่องดนตรีตามกริยาการเล่น คือ เครื่องตี เครื่องเป่า เครื่องดีด และเครื่องสี

3. การเรียนรู้เครื่องดนตรีของอาเซียนเหล่านี้ให้ผ่านกิจกรรมการฟัง และสามารถมองเห็น รูปลักษณ์

4. เครื่องดนตรีที่ประเทศในแถบอาเซียนมีเหมือนกันทุกชาติคือเครื่องดนตรีที่เป็นกระบอกไม้ไผ่ ไม่ว่าจะเป็น Bamboo music หรืออังกะลุง สามารถจัดประสพการณ์การเล่นดนตรีบรรเลงเพลงของชาติต่าง ๆ ได้ ซึ่งไม่ยาก และเล่นเป็นหมู่คณะ

1.2 เพลง เป็นสื่อทางดนตรีที่หาง่ายที่สุด เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่สลับสับสนกันไปคือทำนองของเพลงนั่นเอง นอกจากจะนำมาซึ่งความรู้สึกที่ดี รับรู้ถึงความไพเราะ เพลงยังเป็นสื่อในการเรียนรู้องค์ประกอบของดนตรี ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาดนตรีในระดับใด ก็ต้องอาศัยสื่อจากเพลงทั้งสิ้น การเลือกเพลงในการนำมาใช้สอนดนตรีขั้นพื้นฐานนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางทั้งจากเอกสาร การสัมมนาทางวิชาการดนตรีอาเซียน และประสบการณ์ในการสอนดนตรี มีแนวทางในการคัดเลือกเพลง ดังนี้

1.2.1 เพลงที่เลือกควรอยู่ในบันไดเสียง pentatonic คือมี 5 เสียง ง่ายกับผู้เริ่มเรียนดนตรี ไม่ว่าจะเป็นการฟัง ร้อง เล่นเครื่องดนตรี และอ่าน-เขียนโน้ต

1.2.2 เพลงสำหรับการร้องต้องไม่ยาวมากนัก เพื่อความสะดวกในการจำ แต่ถ้าเป็นเพลงสำหรับฟัง เพิ่มความยาวของเพลงตามความเหมาะสม

1.2.3 เป็นเพลงพื้นถิ่นของแต่ละชนชาติที่มีความนิยม เพื่อการศึกษาทาง

สังคมวัฒนธรรมบูรณาการด้วย (Asian Cultural Centre for UNESCO, 1987)

1.2.4 ถ้าเป็นเพลงร้องต้องมีช่วงเสียงที่ไม่กว้างเกินไปสำหรับผู้เริ่มเรียนดนตรี เช่น เป็นเพลงที่มีโน้ตตัว ซอล (ต่ำ) – โด (สูง)

1.2.5 มีเนื้อหาของเพลงเชิงรูปธรรม เข้าใจง่าย

ตาราง 3

ตัวอย่างเพลงที่สอนแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

ประเทศ	ตัวอย่างเพลงตามกรอบแนวทาง	แนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม
อาเซียน	การคัดเลือก	
ไทย	<p>Chang</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลงช้างมาจากทำนองเดิมคือพม่าเขว - ช้างเป็นสัตว์ใหญ่ประจำชาติ คู่บ้านคู่เมืองไทยที่กษัตริย์เคยใช้กระทำยุทธหัตถีมาแล้ว และวันที่ 13 มีนาคม ของทุกปี ถือเป็นวันช้างไทย - การอยู่ร่วมกันของชุมชนและช้างไทย - การอนุรักษ์ช้างไทย
อินโดนีเซีย	<p>Es lilin</p> <p>ผู้แต่ง : H. Maruli เรียบเรียง : H. Maruli ผู้ประพันธ์ : Iwan T. Mulyati</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Es Lilin เป็นเพลงพื้นเมืองของชาวชวาตะวันตก การบรรเลงอาจใช้วงกามาแล้นหรือรีบับ (Reabab) คลอร้องได้เพื่อความเพลิดเพลิน - เนื้อหากล่าวถึงลักษณะสังคมของชาวหมู่เกาะซุนดา (Sunda) ขอให้ชาวซุนดาทุกคนรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ให้เข้มแข็ง
มาเลเซีย	<p>Rasa sayang Eh</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Rasa Sayang Eh เป็นเพลงเก่าแก่ที่แพร่หลายร้องกันมากในมาเลเซีย แม้แต่ชาวอินโดนีเซียก็นำไปร้อง ใช้ต้อนรับแขกจากแดนไกล ความรู้สึกรักและดีต่อกันแผ่ขยายมาจากกัน - ศาสนาอิสลามเข้ามามีอิทธิพล ดนตรีมาเลย์จึงได้รับการผสมผสาน เกิดรูปแบบใหม่ บรรเลงในพิธีกรรมงานรื่นเริงต่าง ๆ และการแสดง

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวอย่างเพลงที่สอนแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

ประเทศ อาเซียน	ตัวอย่างเพลงตามกรอบแนวทาง การคัดเลือก	แนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม
ฟิลิปปินส์	<p>Sit sirit (ซิท ซิริท ซิท)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Sit Sirit Sit เป็นเพลงพื้นเมืองฟิลิปปินส์ กล่าวถึงผีเสื้อที่บินลอยละล่องไปตามลม เด็ก ๆ นิยมร้องเพื่อความสนุกสนานและเต้นท่าผีเสื้อบินไปตามเพลง - รูปแบบของดนตรีได้รับอิทธิพลมาจากสเปน - ชาวพื้นเมืองมีวัฒนธรรมและภาษามากกว่า 100 กลุ่ม ด้วยประเทศเป็นเกาะ
สิงคโปร์	<p>DAYUNG SAMPAN</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Dayung Sampan เนื้อเพลงจะเกี่ยวกับการอพยพของชาวจีนที่มายังสิงคโปร์ทางเรือแสดงออกถึงความต้องการความสงบในระหว่างเดินทาง - สิงคโปร์เคยตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ มีคนหลายเชื้อชาติอยู่ด้วยกัน จีนมากที่สุด มาเลย์และอินเดียบ้างเล็กน้อย วัฒนธรรมผสมผสาน
บรูไน	<p>Zapin Tari Melayu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Zapin Tari Melayu เป็นเพลงสำหรับเต้นรำ เรียกว่าเต้นซาปิน เป็นศิลปะประจำชาติมาเลย์ที่เกิดในรัฐยะโฮห์แพร่หลายไปบรูไน ได้รับอิทธิพลจากอาหรับที่มาเผยแผ่อิสลาม - บรูไนมีวัฒนธรรมที่หลากหลายด้วยมีชนชาติต่างภาษามากมาย รับอิทธิพลทางการค้าจากจีนและอินเดียในประวัติศาสตร์ แต่เดิมจน ปัจจุบันไม่มีการเรียนวิชาดนตรีในโรงเรียนด้วย - นับถือศาสนาอิสลาม

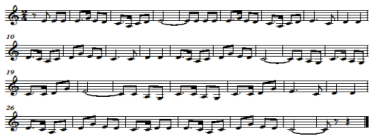
ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวอย่างเพลงที่สอนแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

ประเทศ อาเซียน	ตัวอย่างเพลงตามกรอบแนวทาง การคัดเลือก	แนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม
เวียดนาม	<p>La cay da</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Ly cay da เป็นเพลงสำหรับเต้นรำสนุกสนานในงานรื่นเริงต่าง ๆ - เวียดนามตกอยู่ในการครอบครองของจีนเป็นพันปี ดังนั้นจึงรับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมจีนมาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา และอื่นๆ ทางด้านดนตรี ก็เหมือนกับจีนมาก เช่นมี กูเจิง หยางฉิง เหมือนจีน
เมียนมาร์	<p>Hlay - Paw Than (The Boat Song)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลง Hlay-Paw Than (The Boat Song) เป็นเพลงพื้นเมืองเมียนมาร์ของกลุ่มคนที่ทำงานในเรือที่ล่องแม่น้ำอิรวดี คนร้องจะร้องโดยมีกลองที่เรียกว่า Patt-waing และฆ้องที่เรียกว่า Kyay-waing บรรเลงประกอบ - มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่และใกล้ชิดกับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รับอิทธิพลจากอินเดีย
ลาว	<p>ดวงจำปา (Duang Chum-paa)</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - เพลงดวงจำปา ร้องในงานอวยชัยห่มหลวงพระบาง ดอกจำปาคือดอกกันทมของไทย - อุตมะ จุลมณี รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการลาวได้แต่งเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนชาวลาวใน การปฏิวัติฝรั่งเศส ประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวอย่างเพลงที่สอนแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียน

ประเทศ	ตัวอย่างเพลงตามกรอบแนวทาง	แนวคิดทางสังคมวัฒนธรรม
อาเซียน	การคัดเลือก	
กัมพูชา	Khmer Children Song 	- เพลง Khmer Children Song เป็นเพลง ร้องสนุกสนาน - กัมพูชายุคโบราณ ยุคก่อนได้รับเอกราช จากฝรั่งเศส ยุคเขมรแดง จนยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลง โดยสิ้นเชิง ความเป็นอยู่จนกระทั่ง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มีความดั้งเดิม และสูญหายไปหลายด้าน

1.3 เทคโนโลยีดนตรี เป็นสื่อการสอนดนตรีที่มีอิทธิพลมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งหมายถึงคอมพิวเตอร์ ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ดนตรีผลิตขึ้นมา เช่น โปรแกรมทางดนตรีทั้งหลายที่ใช้สอนทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี และสอนเชิงปฏิบัติ เช่น application สำหรับการเรียนทฤษฎีดนตรี การเขียนโน้ต การแต่งเพลง และการเล่นเครื่องดนตรีแต่ละประเภทและทั้งวงดนตรี เป็นต้น ยังรวมไปถึง เครื่องดนตรีไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย เช่น ออร์แกน คีย์บอร์ด กีตาร์ไฟฟ้า เปียโนไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้ไม่ว่าจะเป็น เพลงนานาชาติ เพลงในชาติอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ สามารถโหลดได้อย่างง่ายดายในปัจจุบัน แบบทันทีทันใดขณะที่กำลังสอน เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนดนตรีต้องมีความรู้เชิงคอมพิวเตอร์ดนตรีเพื่อความเข้าใจเมื่อได้เห็นและฟังในขณะเดียวกัน

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการรวมตัวของชนชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ศิลปวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประเทศไทยเราเป็นหนึ่งในผู้นำด้านต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียนซึ่งรวมตัวกัน 10 ประเทศ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการดนตรีและนาฏศิลป์อาเซียนสำหรับครูดนตรี รวมทั้งการประชุมดนตรี เอเชียในสมัยที่ยังไม่เกิดประชาคมอาเซียนมาเป็นจำนวนรวม 10 ครั้ง โดยการสนับสนุนของ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยเรามีศักยภาพในการจัดการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนทั่วประเทศสามารถมีส่วนร่วมกับศิลปิน นักดนตรีศึกษาของประชาคมอาเซียนมาร่วม

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรีซึ่งกันและกัน เป็นที่สังเกตว่าการจัดประชุมในแต่ละครั้งจะมีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 500 คน และมีความต้องการที่จะเข้าร่วมอีกเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลที่ผู้สอน ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษาเห็นความสำคัญของการรู้ซึ่งวัฒนธรรมผู้อื่น และมีความต้องการนำเสนอวัฒนธรรมของตนอย่างภาคภูมิใจที่เรามีความงดงามทางศิลปะการดนตรีและนาฏศิลป์ที่ไม่เหมือนใคร และจากการประเมินสรุปผลการจัดงานในแต่ละครั้ง ที่มีมานานร่วม 20 ปี ครูอาจารย์ทั้งหลายเหล่านั้น เริ่มยอมรับความแตกต่างและความงดงามของศิลปวัฒนธรรมของชาติอื่นด้วย

อภิปรายผล

เครื่องดนตรี เพลงและเทคโนโลยีดนตรี ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนการสอนดนตรีขั้นพื้นฐาน และเรียนรู้บริบทสังคมวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติด้วยกันนั้น มาจากการอบรมสัมมนาทางวิชาการดนตรีศึกษาในอาเซียนสำหรับครูดนตรีตั้งแต่ปี 2555-2560 นับเป็นพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนที่เป็นความรู้เชิงเปรียบเทียบในเรื่องของความเหมือน ความแตกต่างของลักษณะเพลงและการนำไปใช้ เป็นความงดงามทางวัฒนธรรมที่ออกมาทางเสียง (Widdess, 2009) ต้องใช้สอดประสานในการฟัง การได้เห็นจากเทคโนโลยีดนตรีจะทำให้เข้าใจในวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ ได้

การที่ฐิติบตี อาพัทธนานนท์ (2556) ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมในสาระที่มีความแตกต่างหลากหลายวัฒนธรรม มีความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต วิถีการดำเนินกิจกรรม นับเป็นการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจในภาวะที่สังคมในระดับประเทศต้องพัฒนาไปให้ทันสังคมโลก รวมทั้งจากการที่ Fung (1995) กล่าวว่า หากทุกประเทศสามารถจัดการเรียนการสอนดนตรีที่มีความเป็นพหุทางวัฒนธรรมดนตรีได้ เราก็จะรักวัฒนธรรมของเราและเข้าใจในวัฒนธรรมของผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในอาณาเขตติดต่อกันทางพื้นที่ ภูมิศาสตร์ก็จะเกิดสันติสุข ดังนั้น การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมดนตรีอาเซียนให้กับกลุ่มที่เรียนดนตรีขั้นพื้นฐานจะเป็นการเรียนรู้นดนตรีและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียนไปด้วย น่าจะถึงเวลาที่คนไทยยุคใหม่ควรเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนจากการรู้จักภาษาจากเนื้อเพลงที่ร้อง ดนตรีจากการได้ยิน และรู้สังคมวัฒนธรรมของผู้อื่นอันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในการรักษาอัตลักษณ์ทางดนตรีของตนเอง และ

ยังเป็นการทำให้เข้าใจในดนตรี บริบทสังคมวัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. วิเคราะห์ลักษณะของเพลงของประเทศในกลุ่มอาเซียน เรื่อง โหมด สเกล บันไดเสียงว่า มีความเหมือนและความแตกต่างกับของไทยอย่างไร
2. ดนตรีในบริบทของสังคม และดนตรีสำหรับการแสดงของกลุ่มประเทศในอาเซียน
3. การสืบค้นและจัดหมวดหมู่ของบทเพลง ดนตรี วงดนตรีของกลุ่มประเทศอาเซียน
4. การสอนสาระทางดนตรีของกลุ่มประเทศอาเซียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในไทย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2558). *ดนตรีและนาฏศิลป์อาเซียน*. กระทรวงวัฒนธรรม.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติบดี อापัทธนานนท์. (2556). เนื้อหาความเป็นพหุวัฒนธรรมในแบบเรียนไทย. *วารสารสังคม* *ลุ่มน้ำโขง*, 9(1), 107-130.
- ทรงศักดิ์ ปัทมรุจ. (2549). *การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. สาขาวิชาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล. (2545). *ดนตรีในประถมศึกษา* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลรัตน์ วิมลรัตน์กุล. (2547). *การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางการขับร้องของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่กวัยอนุบาลโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีของโคดาเย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. สาขาวิชาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

มหาวิทยาลัย]. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/465>
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561)*. พริกหวานกราฟฟิค.
อรรรรณ บรจรจศิลป์. (2541). *รายงานการวิจัยหลักสูตรรายวิชาดนตรีเอเชียสำหรับนักเรียน
ไทยในระดับประถมศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Ahmad, A. H. (2015). *Rentak rebana*. National Arts Council Singapore.
Department of Cultural Promotion. (2015). *The 3rd ASEAN music and dance
forum for music educators*. Ministry of Culture of Thailand.
Fung, C. V. (1995). Rationales for teaching world musics. *Music Educators Journal*,
28(1), 36-40.
Randy, R. R. (2008). *The 101 world instrument primer*. Mel Bay.
Robinson, K. M. (1996). *Multicultural general music education: An investigation
and analysis in Michigan's public elementary school, K-6*. The University
of Michigan.
Widdess, R. F. (2009). *Music and traditional, essays on Asian and other music
presented to Laurence Picken*. Cambridge University Press.